

Právní dějiny na území Slovenska

Ladislav Vojáček

VIII.

Vývoj uherského státu po roce 1867

Periodizace

1. Revoluce 1848–1849
2. Bachovský absolutismus (1849–1860)
3. Období ústavního provizoria (1860–1867)
4. Rakousko-uherský dualismus (1867–1918)

Rakousko-uherské vyrovnání 1867

- **zákonný článek č. XII/1867** o rakousko-uherském vyrovnání
 - (+ základní zákon č. 146/1867 ř. z. v západní části monarchie)
- **dualistický útvar** (reálná unie, personální unie s prvky reálné)
- **společné věci** (panovník + tři ministerstva + Delegace, armáda, celní území, měna)

Společné orgány pro celou říši

- **panovník**
 - (dědičný, politicky neodpovědný, i podíl na zákonodárství)

- **tři ministerstva**
 - (zahraničí, vojenství, financí)

- **tzv. Delegace**
 - (zástupci uherského sněmu a říšské rady)

Uherská ústava po roce 1867 (z maďarského pohledu)

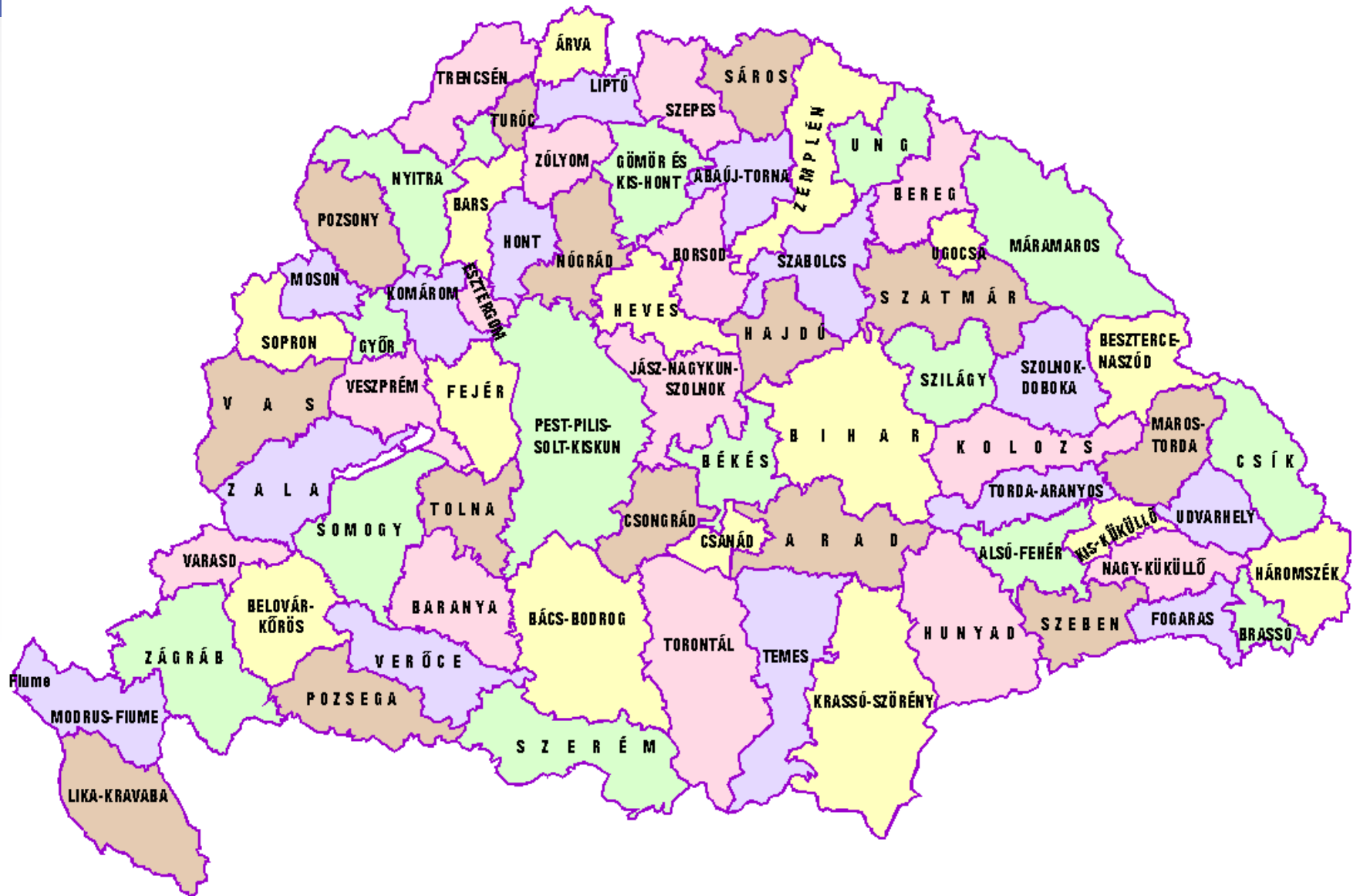
- a) některé obyčejové normy a zákonné články z doby před rokem 1848
- b) některé zákonné články z roku 1848 (zejména zák. čl. III, IV, V /1848)
- c) zákonné články z let 1867 a 1868

Uherské ústřední orgány

- a) dvoukomorový uherský sněm
- b) odpovědné ministerstvo (vláda)
- c) Nejvyšší účetní a kontrolní dvůr

Územní správa

- **municipální zákon** 1870 (1886):
 - tradiční komitáty (dělily se na slúžnovské okresy)
 - municipální města
 - výsadní území
- **novela**: omezení samosprávných prvků
- **dekoncentrované orgány ústřední státní správy**

Místní správa

- zákon o obcích 1871 (1886):
 - města se zřízeným magistrátem (postavení slůžnovského okresu)
 - velké obce (vlastní notář)
 - malé obce (obvodní notář)
- **novela**: omezení samosprávných prvků
- **dekoncentrované orgány ústřední státní správy**

Soudní organizace

- **prozatímní občanský soudní řád 1868**
(zásada rovnosti před soudem)
- **zákon o výkonu soudní moci 1869**
 - oddělení soudnictví od správy
 - inkompatibilita soudcovské funkce s některými úřady a činnostmi
 - neodvolatelnost a nepřeložitelnost soudců
- **nová soudní organizace 1871**

Nová soudní organizace 1871

- řádné soudy
- zvláštní soudy
- prokuratura (státní zastupitelství)
- advokátní komora a notářská komora

Řádné soudy

- královské okresní soudy
- královské soudní stolice (sedrie),
- královské tabule (apelační soudy)
- královská kurie

Zvláštní soudy

- porotní soudy
- obchodní a směnečný soud
- soud dvorního maršálka
- vojenské soudy
- správní soud
- burzovní soud
- volený soud ad.

Slovenský národní život I.

- Žiadosti slovenského národa 1848
- účast na Slovanském sněmu
- SNR a tři vojenské výpravy 1848–1849
- Marcový prosbopis 1849
- Martinské a Vídeňské memorandum 1861
- dílčí výsledky v šedesátých letech

Slovenský politický život II.

- **Stará škola** (Slovenská národní strana)
+
- **Nová škola** (Slovenská strana vyrovnání)
- **stranické hnutí** před I. světovou válkou
 - Slovenská lidová strana 1913
 - formování agrárního hnutí
 - dočasně samostatná Slovenská sociálně demokratická strana (1905–1906)

Národnostní a školská politika uherského státu

- **národnostní zákon 1849**
- **liberálně formulovaný národnostní zákon 1868**
 - v praxi nedodržován
- **Apponyiho školské zákony 1907**
 - rozšiřovaly péči státu o finanční zabezpečení škol a učitelů
 - směřovaly k maďarizaci lidových škol

Distribution of Races in Austria - Hungary.

Národnostní mapa 1911